

# *Polistes nimpha* (Christ 1791) en för Sverige ny geting (Hymenoptera: Vespidae)

MARKUS FRANZÉN

Franzén, M.: *Polistes nimpha* (Christ 1791) en för Sverige ny geting (Hymenoptera: Vespidae). [*Polistes nimpha* (Christ 1791) a new wasp (Hymenoptera: Vespidae) in Sweden.] – Entomologisk Tidskrift 128 (4):149-150. Uppsala, Sweden 2007. ISSN 0013-886x.

One female individual of the paper wasp *Polistes nimpha* was caught in a Malaise trap at Kullaberg in northwestern Skåne between October 1 and October 8 in 2006. This is the first record of the species in Sweden.

Markus Franzén, Ekologiska institutionen, Lunds universitet, Ekologihuset, SE-223 62 Lund. E-mail: markus.franzen@zooekol.lu.se

I samband med studier av Kullabergs insektsfauna insamlades en hona av *Polistes nimpha* mellan den 1 och 8 oktober 2006 (Fig. 1). Arten har tidigare aldrig påträffats i Sverige. Pappersgetingen fångades i en malaisefälla på Kullaberg mellan Mölle och Ransvik. Fällan var placerad i en glänta i sydsluttande ekskog där fältskiktet dominerades av ljung och gräs (Fig. 2). *Polistes nimpha* har vid ett fåtal tillfällen påträffats i Danmark och Baltikum (Pekkarinen & Gustafsson 1999). Fyndet är sannolikt ett resultat av den vädermässigt varma och gynnsamma sommaren

och hösten under 2006.

Pappersgetingarna (Polistinae, som i Nordeuropa endast är representerade av släktet *Polistes*) hör till getingarna (familjen Vespidae), och skiljer sig från ”vanliga getingar” (Vespinae) på de längre benen och den smalare bakkroppen. Vid artbestämning av nordiska pappersgetingar finns en begränsad bestämmningslitteratur att tillgå (se Mauss & Treiber 1994; Pekkarinen & Gustafsson 1999). Pappersgetingarna lever huvudsakligen som rovdjur på larver och föder främst upp sin avkomma med insektslarver, ofta fjärilslarver.



Figur 1. En hona av pappersgetingen *Polistes nimpha* insamlad på Kullaberg 2006. Foto: Markus Franzén

A female of the paper wasp *Polistes nimpha* was found in a Malaise trap at Kullaberg in south-western Sweden 1-8 October 2006. This is the first record of the species in Sweden.



Figur 2. Lokalen där *Polistes nimpha* påträffades utgörs av en glänta i en brant sydslutning med ekskog på Kullaberg. Foto: Mikael Johannesson

*Polistes nimpha* was caught in a Malaise trap in a glade in an oak forest at Kullaberg.

De bygger bon som är mindre väl skyddade för väder och vind till skillnad från andra sociala getingar, som oftast bygger väl skyddade bon i marken, ihåliga träd, uthus etc. Tidigare var endast en art av släktet känd från Sverige, *Polistes biglumis* (mörk pappersgeting). *P. biglumis* är noterad från 10 landskap (Erlandsson 1971; Pekkarinen & Gustafsson 1999) och har minskat under senare år och är rödlistad i Sverige och Norge (Gärdenfors 2005; Kålås et al. 2006). Efter 1990 är arten endast påträffad i Norrbotten där den förekommer på vegetationslösa lokaler med storblockig terräng (Pekkarinen & Gustafsson 1999; Gärdenfors 2005). Förutom *P. biglumis* och *P. nimpha* är även *P. dominulus* påträffad i Norden. Denna anses dock vara införd med frukter etc. (Pekkarinen & Gustafsson 1999) och har även introducerats i Nordamerika där den sprider sig (Cervo et al. 2000). I Central- och Sydeuropa förekommer flera andra arter av pappersgetingar. Om *P. nimpha* har en reproducerande population på Kullaberg eller inte får framtiden utvisa.

### Tack

Insektsinventeringar på Kullaberg bedrivs med ekonomiskt stöd från Kungliga Fysiografiska Sällskapet i Lund. Lars Norén kontrollerade artbestämningen. Johan Abenius gav synpunkter på texten.

### Litteratur

- Cervo, R., Zacchi, F. & Turillazzi, S. 2000. *Polistes dominulus* (Hymenoptera, Vespidae) invading North America: some hypotheses for its rapid spread. – *Insectes Sociaux* 47: 155-157.
- Erlandsson, S. 1971. *Catalogus Insectorum Sueciae XIX. Hymenoptera: Aculeata*. – *Ent. Tidskr.* 92: 87-94.
- Gärdenfors, U. 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. – Artdatabanken, Uppsala.
- Kålås, J.A., Viken, Å. & Bakken, T. 2006. Norsk Rödliste 2006. – Artsdatabanken, Trondheim, Norway.
- Mauss, V. & Treiber, R. 1994. Bestimmungsschlüssel für die faltenwespen der bundesrepublik Deutschland (Hymenoptera: Masarinae, Polistinae, Vespinae). – *Deutscher Jugendbund für Naturbeobachtung, Hamburg*.
- Pekkarinen, A. & Gustafsson, B. 1999. The *Polistes* species in northern Europe (Hymenoptera: Vespidae). – *Entomologica Fennica* 10: 191-197.